

Julius Evola: A nacionalizmus két arca

2011 szeptember 20. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Tény, hogy a világháború a nacionalizmust - Európán kívül és belül - nem csak kialakította, hanem akut fázisba hozta. Ezért teljesen jogosult az az igény, hogy ennek az eseménynek a valódi jelentéstartalmát megértsük.

Mit jelent ma a nacionalizmus kultúrfilozófiai rátekintésben? Meggy?z?désünk a következ?: a modern

nacionalizmus tartalmaz két külön teoretikájú, s?t ellentétes, ámde gyakran egymással kombinált lehet?séget; az egyik ezek közül a degeneráció és visszafejl?dés egy formájának min?sül, míg a másik a magasabb értékek felé vezet? utat és egyszersmind az újjászületés els? lépéseit reprezentálja.

Az itt következ? tanulmány kísérletet tesz e többé-kevésbé tisztázatlan terület kifejtésére és következményeinek feltárására.

A nacionalizmushoz hasonló jelenségek magyarázata csak egy kritikai értékítéleten alapuló történelmi összkép megalkotása után válik lehetségessé.

E képben ugyanis nyilvánvalóvá lesz a politikai hatalom fokozatos, min?ségi értelemben vett alászállása a hierarchiában, mely hierarchia keretében az antik kultúrákban az emberi lehet?ségek min?ségi differenciálása tökéletes volt. A folyamat a "történelmi" id?k küszöbét?l napjainkig követhet?. E folyamatnak a Nyugat politikai történetében különleges jelent?sége van. (A kasztok visszafejl?désének gondolatára korábbi m?vünkben (Imperialismo Pagano) el?ször mi helyeztünk hangsúlyt. E gondolat mélyrehatóbb tárgyalásával az olasz képvisel? V. Vezzani - eddig kiadatlan - írásaiban találkoztunk újra. Végül René Guenon adott e gondolatnak szisztematikus és végleges formát "Autorité spirituelle et pouvoir temporel (Paris, 1929)" c. m?vében.

Ismeretes, hogy már a legrégebbi hagyományok is beszélnek bizonyos elvi hasonlóságról a politikai és emberi organizmus között. Minden magasabb organikus megjelenési formában négy különböz?, hierarchikus viszonyban álló funkció rejlik: az alsó határon a még differenciálatlan tompa életer?; efölé emelkednek az organikus cserefunkciók, amelyek ahhoz az akarathoz vezetnek, amely a test egészét mozgásban tartja és irányítja a térben; mindezek felett pedig az intellektus és a szabadság hatalmi képessége áll, amely az egész organizmusnak mintegy a középpontja és fénye.

Tradíciók, melyek az államban, a szükségszülte esetlegesség helyett magasabb, spirituális élet lehet?ségét látták, ehhez hasonlóan követelték meg a kasztok és a rendek elválasztását és hierarchikus fokozati beosztását. A forma nélküli vitalitás, az organikus cserefunkció, az akarat és a szellem tükröz?dik vissza a négy tradicionális kasztban, melyek rangsorrendben a szolgák (munkások) kasztja; a keresked? és földm?ves kaszt, a harcos kaszt, és a királyi-papi kaszt. Egyik kaszt a másikra épült: a tömegember azoknak az ellen?rzése és uralma alatt állt, akik a kereskedelemben és az érintkezésben természeti és gazdasági er?forrásokat tudtak értékesíteni. Ez utóbbiak azonban, a harcos nemesség autoritása által vezetve, egyvalaki köré gy?ltek, aki az általa birtokolt tökélyben mintegy az emberfelettibe vezet? lehet?ség tanújaként állt.

Az antik Kelet (Irán és India) és a Távol-Kelet ismert egy ilyen típusú szociális organizációt, amihez Egyiptom, Görögország és Róma részlegesen közelített. Platón és Arisztotelész politikai tanaiban nyilatkozik meg hasonló szellemiség, ami a középkor katolikus-feudális világában villan fel utoljára.

Fontos leszögezni, hogy egy ilyen organizáció a magasabb érdek és személyiség kialakításának min?ségi kritériumai szerint megfelelt és azok mellett tanúbizonyságot tett. Az ókori Keleten a fens?bb kasztok a personalitás e magasabb megjelenéseit "kétszerszületetteknek" - dvija - nevezték, s ezek képezték a szellemi elitet. A harcosok rendje és a nemesség nem annyira politikai, mint inkább szakrális jelentéssel bírt, s ez a helyzet a középkori lovagság esetében is. Minden rangsort, ami gazdasági tevékenységre, munkára, iparra, a közvagyon kezelésére stb. alapult, szám?zték a két alsó kasztba, amelyek funkciója megegyezik azzal, ami az emberi organizmusban azokat az életszükségleteket szolgáltatja, melyeket a test követel meg.

A négy kaszt hierarchiájában úgy tükröz?dött vissza az individualitás szintenkénti emelkedése a magasabb cselekvésformáknak való odaadásban mint e cselekvésformák a közvetlen élet ("Nur-Leben") emelkedésében. Ellentétben az arctalan kollektívummal, ami semmi mást nem akar, csak élni, a második kaszt, amely a munka és a gazdaság organizátora, már egy magasabb típus, a személy (persona) kezdetét jelenti. A harcos kaszt heroizmusa és az arisztokrácia ethosa - a harmadik kaszt - a több-mint-élet ("Mehr-als-Leben") el?képét mutatja, egy olyan lény állapotáét, ahol önmaga jelöli ki a törvényeit, a természeti, az ösztönök által megkötözött, kollektív és haszonelv? hajtóer?kön túlról. Amikor a vezet? - ?seredeti fogalma szerinti - személyében egyszerre valósult meg az aszkéta, a király és a pap, beteljesült az univerzális és majdnem természet feletti personalitás, amely a tökéletes megnyilvánulása annak, ami a hétköznapi emberben nem talál er?t ahhoz, hogy az esetlegességek világától eloldozza magát és önmaga legyen. Ha az uralkodók, a tökéletes individuumok képezték az egész szociális organizmus tengelyét, ez az organizmus olyanná vált, mint egy szellem által vezérelt test; id?beli hatalom és szellemi autoritás eggyé váltak; a hierarchia legitim volt a szó legszorosabb értelmében.

Eddig a kiindulópontként szolgáló séma, melynek ideális típusokon keresztül bemutatott érvényessége magától értet?d?en független ezek id? és tér által kondicionált megjelenési formáitól, melyek csak többé-kevésbé adják vissza jelentését. E bázisról azonban szörny? ténnyé válik számunkra a hatalom tartós "hanyatlása" a történelmi korokban.

A "megszentelt királyok" korszaka (uralkodó és pap) már a "mítikus" id?k küszöbén áll. A hatalom csúcsai lerontatnak. E legmagasabb birtokosairól száll alá (a hatalom) egy szinttel lejjebb, amely a harcosok kasztja. A monarchából profán uralkodótípus válik: a hadvezér, bíró vagy törvényhozó.

A hanyatlás második lépésében a nagy európai monarchiák mennek tönkre. Az arisztokraták degenerálódnak. A Német-Római szent Birodalom kísérlete meghiúsult. A forradalmak (Franciaország, Anglia) és alkotmányok következtében a királyok a népakarattal szemben er?tlen csökevényekké váltak. A parlamentáris, republikánus és polgári demokráciák vonatkozásában a kapitalista oligarchák alakulatai jelölik ki az új sorsszer? lépést, miáltal a politikai hatalom a másodikról a harmadik kasztnak - a keresked?k kasztjának - megfelel? fokozatra süllyed.

A polgári társadalom krízise, a proletariátus el?retörése, egy tisztán kollektív, gazdasági és internacionális egységbe tagozódó tömeg despotizmusa a közelg? véget mutatja. A hatalom az utolsó kaszt - az arc és név nélküliek - kezébe kerül. A mérték: az anyag, a fém és a mennyiség. A szolgák életformája - a munka - vallássá válik. A föld többé nem ismeri az eget. Ez a személytelenség és a mechanikusság feltétlen uralma.

Hasonlatképpen: van aki már nem tudja elviselni a szellem feszültségét (szakrális királyság), s?t az akaratét sem - az er?ét, ami a testét mozgatja (harcos rang), zuhan. Majd magnetikusan ismét felemelkedik, test lélek nélkül, idegen er?k befolyása alatt, melyek a puszta vitalitás öntudatlan rétegeib?l származnak (az utolsó kaszt lázadása, a kollektívum démonai).

Itt az ideje a "fejl?dés-mítosz" illúziójától való megszabadulásnak és ráeszmélni a valóságra. Itt az ideje felismerni azt a szellemi z?r-zavart, mely szörny? végzetként nehezedik a nyugati világra; a végzetet, mely ma utolsó gyümölcseit érleli.

Az el?adott involúciós folyamat középpontjában az individualitásból a kollektívum irányába történ? elmozdulás áll, a legszorosabb összefüggésben a már jelzett visszavonulással, mely a magasabb kasztok jogszer?, hierarchikus

autoritását biztosító elhivatottság irányából az alacsonyabb kasztok érdekei felé mutat.

Az ember csak a kondicionálatlan cselekvésben szabad. Ez a helyzet a tiszta akció (heroizmus) és a tiszta megismerés (aszkézis és kontempláció) által szimbolizálható esetekben, melyek az arisztokratikus irányítottságú rezsimben érvényesülhetnek teljes mértékben. A két fels?bb kaszt ezeken keresztül nyit utat az embernek, hogy a metafizikai eredet? rendben részesedjen, ahova önmaga szerint kizárólag tartozhat, és ahol megragadhatja a personalitás lényegi és univerzális értékeit. Ha e magasabb irányultságok megsemmisülnek a prakticitás és puszta-id?beliség síkjaira való kizárólagos koncentrációban, vagy eltérülnek gazdasági törekvések illetve az alacsonyabb kasztokra jellemz? szükségletek irányába: decentralizálódik és dezintegrálódik az ember, olyan hatalmaknak szolgáltatja ki magát, melyek elszakítják önmagától, és a kollektivitás irracionális és prepersonális energiáinak adják át. Felülemelkedni e hatalmakon: ez volt korábban minden igazán magas kultúra értelme és célja.

Így kerül az utóbbi id?ben a kollektívum egyre inkább túlsúlyba a szociális formák terén, mely csaknem odáig fajul, hogy a primitív közösségek totemizmusa újra életre kel. Nemzetek, rasszok, pártok, társadalom és emberiség egy misztikus personalitás pecsétjét viselik magukon; az egyes tagjaiktól - akik mint rész tartoznak ezekbe - feltétlen odaadást és alávetettséget követelnek meg. Egyidej?leg, a szabadság nevében, gy?löletet szítanak minden magasrend? és uralkodó személyiséggel szemben, melyeknek viszont kizárólag lenne alapos és szent joguk alázatra és engedelmességre felszólítani az egyes tagokat. A csoportok e türannizmusa tagjaiknak nem csak politikai és szociális életfelfogására korlátozódik: morális és szellemi törvényeket tulajdonít magának; kultúra és szellem meg kell, hogy sz?njön mint érdektelen tevékenységformák és mint az egyes ember útja, mely ember-mivoltát felemelhetné; hogy átváltozzon a világba láncolt kollektivitás kondicionált organizmusává. Hangosan hirdetik a moralitásnak egy olyan formáját, ami a szellem értelmét és értékét a test szolgálatában látja. Miel?tt személyiségének értékeit, énjét megérinti, az ember önmagát mint szociális csoportosulás, párt vagy náció kell hogy tapasztalja - ez a legutóbbi ideologikus összeomlási tendenciák különleges és meghatározó követelményeinek egyike, ezzel tér vissza ugyanaz a viszonyállapot, amiben egykor a primitívek törzsük vagy klánjuk totemjével álltak.

Az orosz nép feléledésében, a bolsevizmusban és annak prófétai-univerzális missziójának hitében beigazolódik a primitív szociális állapotokba történ? visszaesés jelentéstartalma, mely ma már változatos formákban megfigyelhet?. Az orosz forradalom joggal nevezhet? egy barbár ázsiai rassz fellázadásának, mely a cárok Oroszországot európai el?kép alapján civilizálni szándékozó 200 éves kísérlete ellen irányult. Éppígy helyes az a rátekintés is, mely spontán összefüggésbe hozza a mai európai társadalom minden bomlasztó elemét és a bolsevizmust. A bolsevizmus nem más, mint modern formában megjelen? ?sszláv népszellem: ez a tradíció nélküli nép a szociális miszticizmusával, a szellemiség és érzékiség összevegyítésével, a pathosnak az ethos-szal szembeni, az ösztönnek az intellektualitás feletti túlsúlyával personalitás el?tti formátlanságra és kommunisztikus promiszkuitásra mutat vissza - éppen olyan jellemz?k, melyek a primitív népek sajátjai.

A világháború megrázkódtatása ezeket az elemeket ismét szabadjára eresztette: ezek lettek Európa még egészséges tagjai számára a bels? bomlasztás szörny? csírái. A szovjet "kultúra" a "proletariátus korszakát" hirdeti meg, e célért magát a personalitás és szabadság megszüntetéséért szenteli, melyeket, mint "betegség", mint "a polgári társadalom mérge" és "minden baj eredete" állítja be. A szovjetek nemcsak a priváttulajdon felfüggesztését követelik, hanem minden szabad és független gondolat és minden "a természetfelettire vagy valamilyen a munkásosztálytól idegen érdekre irányuló törekvés" (Lenin) megszüntetését is; céljuk a "teljhatalmú tömegember" élretörése, amelynek mindössze élnie kell, és kizárólagos élet- és gondolkodási formát nyújtani az egyes ember számára. A bolsevizmusban csak a "metódus" modern: mechanizáció és racionalizáció a legf?bb eszközök, hogy egy pusztán tudományos alapokra felépített, univerzális népuralomban a "tömegembert" - ami a szláv lélekben amúgy is misztikus módon bennerejlik - megvalósítsa. Így a szovjet kultúra tudatosan szembehelyezkedik egy másik rasszal, amely egyszerre a világ megújításának univerzális misszióját és a kultúrában az utolsó szó jogát jogtalanul magának követeli: Amerika.

Amerikában a visszafejl?dés nem valamiféle kultúrálatlan állapotban maradt nép hatásából következik. Sokkal inkább az a konok determináció munkál itt, melynek következtében minden ember, mihelyst a tiszta szellemiség helyett az id?höz kötött dolgok kívánalmaihoz folyamodik, ipso facto feladja, az önmagához tartozását, és valamely irracionális kollektívum részévé válik, amelyet viszont már képtelen uralni. A üdvözít? világ, a szakralitás profanizációja, amelynek a protestáns eretnekség tárta ki a kapukat: ez hozta Amerikát abba a helyzetbe, ahol van. Miközben az Egyesült Államok, Európa ideálja, a világ feletti hatalmat ténylegesen elérte - lehet, hogy err?l mit sem tudva-, hatalom, egészség, aktivitás és personalitás teljes mértékben a prakticitás és fizikalitás síkjában vált értelmezetté, miáltal a barbarizmus sokkal veszélyesebb formája jött létre. Itt az aszkéta naplopónak számít, egy id?pazarló parazita, a "produktív emberi társadalom felesleges tagja"; a harcost közveszélyes és túlf?tött embernek

tartják, a humanistapacifista intézkedéseknek szívükön kellene viselniük, hogy eme állapotot megszüntessék, bokszolóvá, detektívvé ill. "cow-boy"-já kellene talán változtatniuk. A szellemi harcos tökéletes alakjával szemben a "dolgozó, produktív ember" áll; semmiféle m?ködés - az értelemé sem - nem nyer érvényt, ha nem "munka" - "produktív munka" néven lép fel, amivel a "társadalom szolgálatában" áll. Ebb?l az irányból nézve megcáfolhatatlanul látszik, hogy egy ilyen kvalitásokkal rendelkez? "kultúra" a legalsó rangfokozatban - az antik világban használatos megnevezés szerint a rabszolgamunkás fokozatában - éri el tet?pontját. Itt is, miközben a szellemi personalitásáról lemond, az ember elhatárolódik mindenféle jelent?ség birtoklásától, hacsak nem valamiféle "kötelesség" értelmében, melyet a teljesítmény, a "realizáció", a mozgás láza által felkorbácsolt kollektívum vet ki rá. Az effajta "kötelességek" azonban csak jogtalanul szerezhetnek érvényt - mint a legújabb ideológiákban - morális, vagy akár vallási téren; magának a léleknek a szabványosítása és feloldása egy ellaposított egyöntet? közösségben, egy teljes mértékben ellen?rzött gazdasági mechanizmusban: ez a nyilvánvaló cél. Ekkor az a képesség is kioltódik, mely a hanyatlás e fokát felismerhetné.

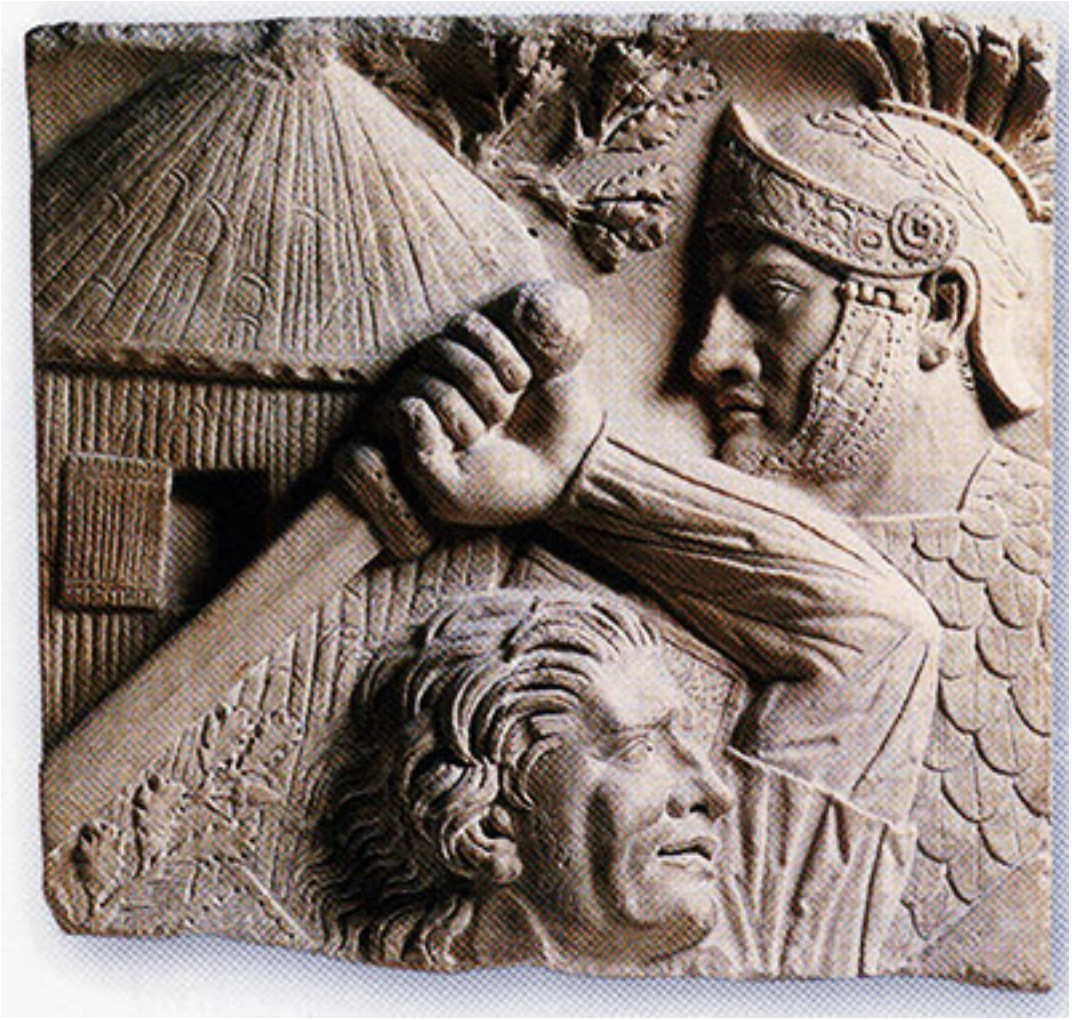
Ezek azok a formák, ahol a kör bezárul, a hanyatlás teljessé válik. Oroszország és Amerika egyenérték? példák, egy és ugyanazon dolog két arculata. A "szociális test" mely korábban oly nyilvánvaló hasonlóságot mutatott az emberi organizmussal, mely esetben az államok fényben és a magasabb kasztok autoritása mellett kibontakozhatott, végül emberalatti törzsképz?dménnyé csökevényesedett. Az arctalan állatok élretörése. Így minden adott, hogy a problémát komolyabban megvizsgáljuk:

Mi a nacionalizmus valódi jelentése a modern világban ?

Az elmondottak után rögtön adódik a nacionalizmusnak egy tisztán felismerhet? típusa: egy olyan állapot, mely a gazdasági-proletár kollektivizmus internacionális képz?dményét közvetlenül megel?zi.

Ebben a nacionalizmusban nem annyira a különleges nemzeti öntudat kifejlesztése a fontos, sokkal inkább a tény, hogy a náció personává, egy önálló lénnyé válik. Az a tehetetlenség válik etikai értékké ami a vér és a föld olyan kötelékeinek legy?zésére képtelen, amelyek csak az ember természetnek alárendelt és infraintellektuális területeire vonatkoznak; az egyes ember korlátoltsága, ami miatt képtelen magának a kollektívumon és az adott hagyományokon kívül valamiféle tartalmat adni. A nemzetiség puszta ténye itt minden jelenségnek a misztikus sebezhetetlenség és a feltétlen méltányolást megkövetel? hatalom fénykoszorúját kölcsönzi. Ezek az etnikai-infraintellektuális elemek nemcsak a magasabb princípiumok semmiféle autoritását nem ismerik el, hanem mélyen maguk alá rendelik azokat; els? helyen áll a "nemzet" - ezután jön sorrendben lefelé a valóság, igazság és kultúra. Bizonyos nacionalista csoportok még ezen is túlmennek: minden részrehajlástól mentes, objektív véleményt elvetnek, mondván, hogy ezek absztrakciók; és megkövetelik, hogy az ember a valóság, igazság és kultúra kérdéseiben se felejtse el nemzeti hagyományát és a politikai érdekeket. Ebb?l következ?leg beszélnek a "mi" tudományos, filozófiai s?t vallási hagyományunkról, és elszánt megvetéssel vagy legalábbis közönyös visszafogottsággal nyilatkoznak mindenr?l, ami nem a "mieink" közül van, vagy ami a "nemzet szempontjából nem feltétlenül el?nyös". (Ha mi a "tradícióról" negatív értelemben beszélünk, ezt annak csak olyan felfogására vonatkoztatjuk, ami semmiféle intellektuális - tehát etnikum feletti - elemet sem hordoz. Ebben az esetben a "tradíció" - Chesterton szavaival élve - csupán a demokratikus többségjog kiterjesztése a történelem fölé: a halottak él?k felett álló totemisztikus törvénye, törvény, mely arra a tényre támaszkodik, hogy a halottak ugyanabban a rasszban vannak.)

Ahogyan az ember lezárja magasabbrend? aktivitását, melyben magát szabadon kibontakoztathatná és az etnikai kondíciók felett álló jelenlétet megvalósíthatná, ugyanúgy egy ilyen nacionalizmus keretében sincs helye a kvalifikált személyiségnek, hacsak nem a nemzet exponense. A forradalmak korában, az arisztokratikus-feudális uralom összeomlásakor született e nacionalizmus, ezért a legtisztábban "tömeg-szellem?": a demokratikus türelmetlenség egy variánsa, intolerancia, mely minden olyan vezet? ellen irányul, aki nem kizárólag az "ország szolgája" vagy a "népakarat" orgánuma, és f?ként aki mindenben nem függ annak helyeslését?l.

Nehézség nélkül felismerhet? tehát, hogy a nacionalizmus és az orosz ill. amerikai formájú anonimitás között lényegileg csak egy fokozatnyi különbség van: az els? esetben az egyes ember az etnikai-nacionális alapokhoz süllyed vissza, majd a másodikban az etnikai különbségek is elt?nnek, és el?áll egy hosszan tartó kollektivizálódás, egy az elemek tömegében való felbomlás-feloldódás. Hogy elérhet?vé váljék a kollektivitás egyik fokozatából a másik, elég a "rassz-misztikát" egy tisztán gazdasági-mechanikus típus ideájával felcserélni. Egy ilyen struktúrának apersonális karakterén múlik, hogy mikor pusztulnak ki ténylegesen a kvalitatív különbségek utolsó maradványai is, miáltal a közélet racionalizációján és mechanizációján keresztül a hazátlan tömeg el?tt virtuálisan bezáródnak a jöv? kapui. - Mivel a mai "kultúra" pontosan a gazdasági-mechanikus hatalomgyakorlat álláspontján van, és e síkra vezetnek vissza többé-kevésbé minden értékrendet, lehet, hogy a lépés mely az átkelést valósítja meg az egyikb?l a másik fokozatba, már csak id? kérdése.

De felvet?dik a kérdés: nem rejlik más jelentés is a nacionalizmus fogalmában? Úgy hisszük, hogy a kérdésre igennel kell válaszolnunk. Már bemutattuk, hogy a nacionalizmus a politikai hatalomhoz jutott harmadik kaszt korszakában megjelen? átmeneti forma, a legalsó réteg legfelülre kerülése el?tt. Pontosan ilyen történelmi helyzetben képes a nacionalizmus kett?s értelmet hordozni. Mint átmeneti forma ugyanis alkalmazható éppúgy a hanyatlás, mint az újraépítés irányába. Feltéve, hogy a leépülés megvalósult egy amerikanizált ill. szovjet világ értelmében, lenne még valaki, aki er?t érez a visszaállításhoz és az emelkedésben a nacionalizmus ismételt megragadásához - de itt egészen másfajta nacionalizmusról van szó! Mint a fizikában a "vektor"-nak nevezett fogalom, a nacionalizmus jelensége is csak iránytényez?je alapján határozható meg: a nacionalizmus els? formája a nemzet szintjén megvalósuló kollektívum irányába mutat. A másodikban ez az irány ezzel ellentétes: a kollektívumból egy új arisztokratikus hierarchia felépítése felé mutat.

Ez utóbbi nacionalizmus el?feltételeit Paul de Lagarde szavai mutatják be tökéletesen: "A nemzet az emberiség felett áll, és egy nemzet minden egyes tagja több - ami azt jelenti, hogy többnek kell lennie - mint pusztán nemzeti, többnek kell lennie mint csupán a nemzet egy tagjának: a nacionalitásban az ember mivolthoz egy nagyon értékes "x" adódik hozzá, és az egyes ember personalitásához pedig e nagyon értékes "x"-en felül egy még sokkal értékesebb "y" is. (P. de Lagarde, Deutsche Schriften, B.I, S. 163. vö. S. 423: "A humanizmus ideájával

szakítanunk kell: mert nem a 'minden emberhez tartozó' a legfontosabb kötelességünk, hanem ami csak hozzánk tartozik.") Tehát egy olyan hierarchiáról van szó, mely az absztrakcióból a konkrétum irányába halad; az absztrakt: a kollektívum, az általános - a konkrét: a differenciált individualitás. Az emberiség formátlan tömegének viszonylatában a differenciált nemzeti öntudat helyreállítása feltétlen el?relépést jelenthet. Viszont a nemzeti öntudat és az etnikai törzs a personalitással szemben ismét csak forma nélküli anyag. A personalitás, mely saját magára irányul, önmagát egy magasabb, a vér általi kondicionáltság fölé emelked? életforma irányába tökéletesíti, ez el?bbi anyagot Káoszból Kozmosszá transzformálja, potenciából aktussá. A helyzet így ellenkez?jére fordul: a nemzet többé nem célja az individuumnak, ehelyett az individuum, mint szellemi-arisztokratikus personalitás lesz a natio célja. A nemzet e personalitásnak lehet szül?je: de ekkor ez pusztán a talaj anyagi feltételének jelent?ségével bír - szemben egy fával, melynek fels?bb ágai elszakadnak a talajtól és a szabad magaslatokba nyúlnak.

Ezzel a különbség lényege tisztázódott. A teljes tisztánlátás érdekében még a régi kaszthierarchiák kvalitatív jelentésének megvilágítására vagyunk hivatottak. Egy nacionalizmus, mely nem a mechanikus-kollektív állapotok kialakulásának útját egyengeti, hanem ezen állapotokat legy?zi, és a helyreállításhoz járul hozzá, csak a következ? követelmény alapján lehetséges: feltétlen hatalom és közvetlen autoritás biztosítandó a prakticitáson, szocialitáson és gazdaságon túlmutató értékrendnek. Különben lehetetlen igazi hierarchiát megvalósítani, és hierarchia nélkül magasabbrend?, szellemi államtípushoz visszatérni - ez kivihetetlen. Valójában a hierarchia nem puszta alárendelést jelent, hanem az alacsonyabb alárendelését a magasabbnak. És minden alacsonyrend?, ami magát prakticitással, érdekkel, világi mértékkel méri; a magasabbrend? pedig a tiszta és érdek nélküli tettet fejezi ki. Minden más kritérium pedig vagy illuzórikus vagy káros.

"Illuzórikus" a hierarchiának pusztán ökonomikus kereteken belüli gondolata még a pénz, a rátermettség, a politikai vagy hivatali fokozatok, az "osztályok" marxi értelmezésben stb. különbségeinek alapján is. Csak ha olyan érdekek állnak el?, melyek e megkülönböztetéseket határozottan az ökonómia összterülete fölé tereli, adott az igazi hierarchia princípiuma. Abból az el?feltételb?l kell kiindulnunk, hogy életcélunk nem a gazdaság fejlesztésében áll, hanem a gazdasági eszközök állnak a cél érdekében. A cél, a bels? felemelkedés, a personalitás integrális és metafizikai értelemben vett kibontakozása.

A hierarchia torzult, ha a rabszolgasorba döntött prakticitás nélküli a praktikus alatt van, mintha egy test saját formájára alakítaná a szellemet (körülbelül ezt érti Julien Benda "trahison des clercs" alatt). De az esetek többségében a minden terület felett - még a tudományé felett is - uralkodó "pragmatizmus", az aprópénz-machiavellizmus és napjaink általános karrierizmusa bizonyítja e torzultságot. Semmi sem hierarchia-ellenesebb, s?t anarchistább, mint az ily módon színlelt hierarchia.

Azt a feladatot állítottuk magunk elé, hogy a nacionalizmus két ellentétes lehet?ségének mélyére hatoljunk. Hogy a különböz? európai és azon kívüli államokban uralkodó és küzd? nacionalizmusok mennyire testesítik meg az egyik vagy a másik lehet?séget, ez nem tartozik e tanulmány körébe.

ford.: Mészáros Dávid

(eredeti cím, és megjelenés: Das Doppelantlitz des Nationalismus; 1932, Europeische revue)

Ajánló